

Sheen, Fulton J. , biskup :

Blahoslavenství obracejí požadavky světa naruby.

(Kapitola 11. z knihy Life of Christ (1958, 1977) – Život Krista;
slovenský překlad vydalo Vydavateľstvo Dobrá kniha, Trnava, 1998,
ISBN 80-7141-207-4)

- Jako první a druhé dějství v dramatu o dvou jednáních, tak blízko si jsou dvě hory: Hora Blahoslavenství a hora Kalvárie. Ten, kdo vystoupil na první horu, aby učil blahoslavenství, musí nezbytně vystoupit i na druhou, aby žil to, čemu učí. Často se říká bezmyšlenkovitě, že horské kázání formuluje základy křesťanství. Ale pokud kdokoliv bude tato blahoslavenství ve svém životě uskutečňovat, také na sebe uvalí hněv světa. Horské kázání nelze oddělit od Ukřižování, tak jako nelze oddělit den od noci. V den, kdy náš Pán učil blahoslavenství, podepsal si i svůj rozsudek smrti. Zvuky kladiv a hřebů, pronikajících lidským tělem, byly ozvěnou, která se odrážela od srázu Hory, kde Ježíš učil, jak dosáhnout štěstí a blaženosti. Jeho cesty byly zcela opačné, než jsou cesty světa.
- Existuje jeden ze způsobů, jak si udělat nepřátele a popudit je proti sobě: Odmítnout ducha světa. Svět má svého ducha, tak jako každý věk má svého ducha. Existují určité zásady, které určují chování světa. Nepopulárním se stává každý, kdo zpochybňuje světská rčení, jako: „Žiješ pouze jednou“; „Užij si života, co nejvíc můžeš“; „Kdo se to kdy dozví?“; „Na co je sex, když ne pro potěšení?“.
- V blahoslavenstvích bere náš Spasitel těchto osm křehkých hesel světa – „bezpečnost“, „odplatu“, „posměch“, „popularitu“, „rovnostářství“, „sex“, „ozbrojenou moc“ a „bohatství“ a obrací je naruby. – Těm, kteří říkají: „Nemůžete být šťastni, aniž byste byli bohatí“, říká: „Blahoslavení chudí v duchu“. – Těm, kteří říkají: Nedovol, aby tě okradli“, říká „Blahoslavení tiší.“ – Těm, kteří říkají: „Smějte se a svět se bude smát s vámi,“ říká: „Blahoslavení plačící.“ – Těm, kteří říkají: „Když ti příroda dala sexuální pud, měl bys mu dát volný průchod, jinak budeš frustrovaný,“ říká: Blahoslavení čistého srdce.“ – Těm, kteří říkají: „Hledej popularitu a měj se dobře,“ říká: „Blahoslavení jste, když vás budou tupit a pronásledovat a mluvit proti vám všechno zlé kvůli mně.“ – Těm, kteří říkají: „V čase míru připravuj válku,“ říká: Blahoslavení tvůrci pokoje“.
- Ježíš pohrdá levnými klišé, která jsou obsahem filmů a románů. Volá po tom, aby si člověk podmanil sexuální pud, místo aby se stal jeho otrokem. Volá po tom, aby člověk v sobě zkrotil ekonomickou chtivost, místo abychom si budovali štěstí v hromadění věcí, které nemají nic společného s lidskou duší. Vysmívá se všem falešným blahoslavenstvím, která podmiňují štěstí „sebevyjádřením“, nevázaností, blahobytem, nebo

zásadou „jez, pij a bav se, vyžij se, protože zítra zemřeš“, neboť uvádějí duši do zmatku, neštěstí, falešné naděje, strachu a úzkosti.

- Ti, kteří by rádi unikli vlivu blahoslavenství, říkají, že Ježíš byl postavou své doby, nikoliv naší, a proto jeho slova pro nás neplatí. – On ale nebyl postavou své doby, ani jakékoliv jiné. Jeho slova platí pro všechny věky!
- Mohamed patřil své době, když hlásal, že muž může mít zároveň vedle čtyř žen ještě konkubíny. Patří dokonce naší době, protože modernisté říkají, že člověk může mít mnoho žen, pokud si je bere jednu po druhé.
- Ale Pán Ježíš nepatřil do své doby úplně stejně, jako nepatří do naší. Ztotožnění se s jednou dobou znamená neobsáhnutí doby druhé. Protože se nehodil do žádné doby, je modelem pro všechny časy! – Nikdy nepoužil výrazy, které by závisely na sociálním řádu, ve kterém žil. Jeho evangelium nebylo snadnější tehdy, než je tomu dnes. A byl to on, kdo prohlásil: „Dokud nepomine nebe a země, nepomine jediné písmeno ani jediná čárka ze Zákona, dokud se všechno nestane.“ (Mt 5, 18).

Strašlivé „Ale „

- Klíčem k Horskému kázání je způsob, jakým Ježíš používal dva výrazy: jedním z nich bylo „Slyšeli jste“, druhým krátké zdůrazňující slovo „ale“.
- Když říkal „Slyšeli jste,“ dotýkal se toho, čemu lidské uši naslouchaly po staletí a co dosud slyšely od etických reformátorů: všechny ta pravidla, nařízení a zákony, které se nacházely někde mezi instinktem a rozumem, mezi místními zvyky a vyššími ideály. Když říkal: „Slyšeli jste,“ zahrnoval sem Mojžíšův zákon, Budhu a jeho učení, Konfucia s jeho pravidly pro ušlechtilý život, Aristotela s jeho přirozeným štěstím, obsáhlost hinduismu i všech humanistických skupin našich dnů, které transponují některá stará učení do svého vlastního života a nazývají je novými cestami života. O všech těchto kompromisech Ježíš říká: „Slyšeli jste“.
- „Slyšeli jste, že bylo řečeno: Nezcizoložíš!“ Mojžíš to řekl, pohanské kmeny mu k tomu daly podnět a primitivní lidé to respektovali. Pak přichází hrozná a děsivá ALE: „Já však vám pravím, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci.“ – Pán vchází do naší mysli a stanoví zde meze, které už samotnou touhu po hříchu označují jako hřích. Pokud je špatné nějakou věc provést, je špatné na tu věc i myslet. – Jakoby říkal: „Pryč s vaší hygienou, která se snaží udržet ruce čisté, když kradly a těla zdravá, když znásilňovala jiné.“
- Ježíš jde do nitra duše a už jen hříšný záměr označuje jako hřích. Nečeká, až hříšný strom přinese hříšné ovoce. Brání už zasévání semena zla. Nečeká, až naše skryté hříchy vystoupí v podobě psychóz, neuróz a různých tlaků. Zbavme se jich v zárodku. Litujme! Očistěme se! Je příliš pozdě léčit zlo, které již vchází do statistik a zamyká se do žalářů.

- Kristus zdůrazňuje, že když si muž bere ženu za manželku, bere si jak její tělo, tak její duši, bere si celou osobnost. Pokud jej už nepřitahuje její tělo, nemůže je odhodit a vzít si jiné, protože je ještě odpovědný za její duši. Proto hřmí Kristova slova: „Slyšeli jste.“ V tomto výrazu se skrývá žargon každé upadající civilizace: Slyšeli jste: „Rozved' se, Bůh po tobě nechce, abys byl nešťastný.“- Pak ale přichází „ALE“:

„Ale já však vám pravím, že každý, kdo propouští svou manželku, uvádí ji do cizoložství, a kdo by se s propuštěnou oženil, cizoloží“ (Mt 5,32).

Co na tom, je-li ztraceno tělo? Duše zůstává a má větší cenu než požitky, které dává tělo, větší cenu, než celý vesmír. – Ježíš chce, aby si muž i žena udrželi čistotu, aby se uchránili ne před nákazou, ale před touhou po někom jiném; aby si uvědomili, že zrada je sama v sobě zradou. Proto říká: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj“ (Mk 10,9). – Žádný člověk! Žádný soudce! Žádný stát! *Bůh rozhoduje!*

Není výmluvy

Dále sem Kristus zahrnuje ty sociální teorie, které říkají, že za hřích může prostředí: špatné věci, pochybné tančírny, nedostatečné veřejné výdaje. O tom všem Ježíš říká: „Slyšeli jste.“ Pak vzápětí přichází „ALE“. Potvrdil, že hřích sobectví, lakota, cizoložství, zločin, krádeže, úplatky, politická korupce – to vše že vychází z člověka samotného. Urážky vycházejí z naší vlastní vůle, nikoliv z naší přirozenosti. Nemůžeme omluvit svou smyslnost tím, že jsme tyto předpoklady zdědili po dědečkovi nebo babičce. Hřích, jak říká Ježíš, přichází skrze tělo do duše a tělo je ovládáno naší vůlí. V boji proti falešnému sebeuspokojování a obelhávání hřmí jeho nesmlouvavá slova: „Utni ji!“ ; „Vyloupni je!“ – „Jestliže tě svádí tvé pravé oko, vyrvi je a odhod' pryč, neboť je pro tebe lépe, aby zahynul jeden z tvých údů, než aby celé tvé tělo bylo uvrženo do pekla“ (Mt 5, 29-30).

Člověk si nechá amputovat nohu nebo paži, aby zachránil celé tělo před gangrénou nebo otravou. Zde ale Pán Ježíš převádí situaci našeho srdce na příklady těla a říká, že je zapotřebí vymýtit vše,co živí naše oblíbené vášně, a raději to rozsekat na cucky, než se nechat odloučit od lásky Boží, která je v Něm, v Ježíši Kristu.

Dále hovoří o pomstě, nenávisti a zlobě, vyjádřených v každodenních výrazech“ „Vyřid' si to s ním!“; „Zažaluj ho!“ ; „Nebud' blázen.“ – On tato hnutí mysli zná všechny a o všech říká“

„Slyšeli jste, že bylo řečeno: Oko za oko a zub za zub“ (Mt 5, 38) – a pak přichází to závažné : „Ale já však vám pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi, ale kdo tě uhodí do pravé tváře, tomu nastav i tu druhou, a tomu, kdo by se s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť. A kdo tě donutí k službě na jednu míli, doprovod' ho míle dvě“ (Mt 5, 38-41).

Proč nastavit druhou tvář? Protože nenávist se množí jako semeno. Pokud někdo učí nenávisti a zlu deset lidí v řadě a řekne prvnímu: „Udeř druhého“ a druhému : „Udeř třetího,“ nenávist zachvátí všech deset. (*Dominový efekt.*) Jediným způsobem, jak zastavit tuto nenávist je, že jeden z lidí (řekněme pátý v řadě) nastaví svou druhou tvář. Pak nenávist skončí. Již dále nepůjde, *nepůsobí*. Absorbuj zlobu z lásky k Spasiteli, který absorboval hřích, a proto zemřel. Křesťanským zákonem je, že nevinný bude trpět za viníka.

Láska poráží nenávist.

Tak nás Ježíš učí vypořádat se s protivníky. Neboť tam, kde se nenaráží na odpor je útočník poražen nejvyšší mravní silou. Tak láska působí jako prevence – proti infekci zla. Vystát nudného člověka, který tě po týdny obtěžuje, napsat laskavý dopis někomu, kdo tě napadá, nabídnout dar člověku, který tě okradl, nikdy neodporovat tomu, kdo lže a říká, že nejsi loajální ke své vlasti, nebo říká, že jsi proti svobodě – to jsou těžké věci, které Kristus přišel učit, a které nebyly snazší v jeho době než dnes. Jsou toho schopni pouze lidé, kteří budou solí země, kvasem v množství, elitou v davu, těmi, kdo přetvoří svět. Pokud někteří lidé nejsou hodni lásky a někdo je přesto miluje, stanou se „milovatelnými“. – A proč je možné každého milovat? Protože Bůh svou lásku věnoval každému z nás.

Horské kázání je v tak velkém protikladu ke všemu, co je světu drahé, že svět křížuje každého, kdo se snaží žít hodnoty Horského kázání. Jelikož Kristus tak kázal, musel zemřít. Kalvárie byla cenou, kterou zaplatil za Horské kázání. Přežívá pouze prostřednost. Ti, kteří nazývají černé černým a bílé bílým, jsou odsouzeni k intoleranci. Žijí pouze ti, kdo jsou šedí.

Blahoslavenství nemohou zůstat stranou. Nejsou to ideály, jsou to holá fakta a realita, neoddělitelná od kříže Kalvárie. Ježíš učil sebeukřižování: Milovat toho, kdo nás nenávidí, vyrvat si oko a useknout paži, abychom předešli hříchu, být čistí uvnitř, když vašeň křičí venku, odpustit těm, kdo nás vydali na smrt, přemáhat zlo dobrem, žehnat těm, kteří nás proklínají, neproklamovat ústy svobodu, pokud nemáme spravedlnost, pravdu a lásku Boží v srdcích jako podmínku ke svobodě; žít ve světě a sami se jím neušpinit, zřeknout se někdy našich legitimních radostí pro ukřižování vlastního egoismu – to všechno je odsouzením starého člověka v nás k smrti.

Ti, kteří slyšeli jeho kázání o blahoslavenstvích, byli vyzváni, aby se sami přibíli na kříž a našli tak vyšší štěstí pomocí toho, že pohrdnou tím, co svět považuje za posvátné, a budou uctívat jako posvátné to, co svět považuje za nic.

Nebe je štěstí, ale člověk nemůže mít dvě nebe: Náhražku zde na zemi a skutečné nebe „nahore“. Proto jsou k blahoslavenství hned přidány čtyři „BĚDA“:

„Ale běda vám bohatým; vždyť vám se už potěšení dostalo.“

„Běda vám, kdo jste nyní nasyceni, neboť budete hladovět.“

„Běda, kdo se nyní smějete a radujete, neboť budete plakat a naříkat.“

„Běda, když vás budou všichni lidé chválit, vždyť stejně se chovali vaši otcové k falešným prorokům“ (Lk 6, 24-26).

Ukřižování nemůže být daleko, když Učitel volá „běda“ k bohatým, nasyceným, radujícím se a populárním. Pravda není v Horském kázání samém, je v Tom, kdo jej žije na Golgotě. Čtvero „běda“ by bylo pouze etickým odsouzením, kdyby Ježíš nebyl zemřel v plném protikladu k nim: Chudý, opuštěný, v bolesti a opovržený. Na hoře Blahoslavenství ukázal člověku cestu, která vede křížem sebezapření, na Kalvárii objal stejný kříž. – Ačkoliv stín kříže dopadl na Golgotu až o tři léta později, byl již předznamenán v Jeho Srdci v ten den, kdy kázal, „jak dosáhnout štěstí“.

(Autora českého překladu jsem nezjistil; v porovnání s překladem ve slovenském vydání knihy ovšem zjišťuji, že je proveden zkráceně co do smyslu; slovenský překlad se poněkud odlišuje rozvinutím určitých pasáží, názvem kapitoly a mezititulky. P.P.)

Recenzní slovo ke knize Život Krista:

Arcibiskup Fulton Sheen skvěle zkoumá obrovské rozdíly mezi přínosy psychoterapie a skutečným vyznáním hříchů, které vede k obrácení. Zatímco první může pomoci pacientovi získat nějaký klid, spíše utlumení, zatímco problémy se kupí a narůstají, křesťan přijetím svátosti smíření získává něco mnohem většího skrze milost zpovědi: Klid duše. "Text je jasný a silný, logika často geniální ... To může být obohacující zkušenost pro všechny čtenáře i jiných vyznání "..... Catholic World.

Pozn.: znění originálního textu:

Archbishop Fulton J. Sheen brilliantly examines the vast differences between the benefits of psychotherapy and true confession that leads to conversion. While one may help the patient gain some peace of mind, the Christian gains something far greater through the grace of Confession: peace of soul.

"The writing is clear and forceful, the logic frequently brilliant...This is a rewarding experience for any reader and those of other religions or of none will enjoy it even when in disagreement".....Catholic World.